

HOOFDSTUK 1: BASISBEGRIPPEN ONTWIKKELINGSPSYCHOLOGIE

1. ONTWIKKELING.....	3
2. DE LEVENSLOOFFASEN.....	4
3. ONTWIKKELINGSDOMEINEN.....	7
3.1. FYSIEKE / LICHAMELIJKE ONTWIKKELING.....	7
3.2. COGNITIEVE ONTWIKKELING.....	8
3.3. SOCIO-EMOTIONELE ONTWIKKELING.....	9
3.4. MORELE ONTWIKKELING.....	10
3.5. PERSOONLIJKHEIDSONTWIKKELING.....	11
4. DE ONTWIKKELINGSDOMEINEN IN DE VERSCHILLENDE LEVENSFASEN.....	11
5. DE DRIE BASISVRAGEN.....	11
5.1. VERLOOPT DE ONTWIKKELING CONTINU OF DISCONTINU?.....	11
5.2. IS ONTWIKKELING CULTUREEL BEPAALD OF UNIVERSEEL?.....	12
5.3. DE ROL VAN NATURE, NURTURE EN ZELFBEPALING?.....	13
5.3.1. Het nature-nurturedebat.....	13
5.3.2. Onderzoek naar de rol van nature en nurture.....	15
5.3.3. De rol van zelfbepaling.....	17

VERWIJZING NAAR DE VAKFICHE

Dit hoofdstuk behandelt samen met hoofdstuk 2 de leerinhouden vermeld onder Gedragswetenschappen

- Ontwikkelingspsychologie
 - Basisbegrippen
 - Basisvragen

HOOFDSTUK 2: ONTWIKKELING IN DE VERSCHILLENDE LEVENSFASEN

1. PRENATALE PERIODE.....	3
2. BABYTIJD.....	3
2.1. FYSIEKE ONTWIKKELING.....	3
2.2. COGNITIEVE ONTWIKKELING.....	6
2.3. SOCIO-EMOTIONELE ONTWIKKELING.....	8
3. PEUTERTIJD.....	11
3.1. FYSIEKE ONTWIKKELING.....	11
3.2. COGNITIEVE ONTWIKKELING.....	11
3.3. SOCIO-EMOTIONELE ONTWIKKELING.....	15
3.4. PERSOONLIJKHEIDSONTWIKKELING.....	16
4. KLEUTERTIJD.....	17
4.1. FYSIEKE ONTWIKKELING.....	17
4.2. COGNITIEVE ONTWIKKELING.....	17
4.3. SOCIO-EMOTIONELE ONTWIKKELING.....	20
4.4. PERSOONLIJKHEIDSONTWIKKELING.....	20
5. LAGERESCHOOLLEEFTIJD.....	21
5.1. FYSIEKE ONTWIKKELING.....	21
5.2. COGNITIEVE ONTWIKKELING.....	21
5.3. SOCIO-EMOTIONELE ONTWIKKELING EN PERSOONLIJKHEIDSONTWIKKELING.....	23
6. ADOLESCENTIE.....	24
6.1. FYSIEKE ONTWIKKELING.....	24
6.2. COGNITIEVE ONTWIKKELING.....	26
6.3. SOCIO-EMOTIONELE ONTWIKKELING.....	27
6.4. PERSOONLIJKHEIDSONTWIKKELING.....	29
6.5. HET EFFECT VAN ZEER VROEGE OF ZEER LATE RIJPING.....	30
7. VROEGE EN MIDDEN VOLWASSENHEID.....	31
7.1. FYSIEKE ONTWIKKELING.....	31
7.2. COGNITIEVE ONTWIKKELING.....	32
7.3. UITDAGINGEN EN VERANDERINGEN.....	32
8. DE LATE VOLWASSENHEID.....	32
9. MORELE ONTWIKKELING.....	34
9.1. MORELE ONTWIKKELING VOLGENS PIAGET.....	34
9.2. MORELE ONTWIKKELING VOLGENS KOHLBERG.....	35

VERWIJZING NAAR DE VAKFICHE

Dit hoofdstuk behandelt samen met hoofdstuk 1 de leerinhouden vermeld onder Gedragswetenschappen

- Ontwikkelingspsychologie
 - Basisbegrippen

HOOFDSTUK 3: BENADERINGEN IN DE ONTWIKKELINGSPSYCHOLOGIE

1. DE BIOLOGISCHE BENADERING VAN ONTWIKKELING.....	3
1.1. DE BIOLOGISCHE PSYCHOLOGIE.....	3
1.2. DE EVOLUTIONAIRE PSYCHOLOGIE.....	4
1.3. EPIGENETICA.....	6
2. DE PSYCHODYNAMISCHE BENADERING VAN ONTWIKKELING.....	7
2.1. DE PSYCHODYNAMISCHE PSYCHOLOGIE.....	7
2.2. SIGMUND FREUD: PSYCHOANALYSE.....	8
2.3. ERIK ERIKSON: PSYCHOSOCIALE ONTWIKKELINGSTHEORIE.....	13
3. DE BEHAVIORISTISCHE BENADERING VAN ONTWIKKELING.....	17
3.1. HET BEHAVIORISME.....	17
3.2. KLASSIEKE CONDITIONERING.....	17
3.3. EDWARD THORNDIKE.....	21
3.4. B. F. SKINNER: OPERANTE CONDITIONERING.....	21
4. DE COGNITIEVE BENADERING VAN ONTWIKKELING.....	25
4.1. DE COGNITIEVE PSYCHOLOGIE.....	25
4.2. JEAN PIAGET: THEORIE VAN COGNITIEVE ONTWIKKELING.....	26
4.3. ALBERT BANDURA: SOCIAAL-COGNITIEVE LEERTHEORIE.....	27
4.4. INFORMATIEVERWERKINGSTHEORIE.....	30
5. DE HUMANISTISCHE BENADERING VAN ONTWIKKELING.....	33
5.1. DE HUMANISTISCHE PSYCHOLOGIE.....	33
5.2. ABRAHAM MASLOW: MOTIVATIETHEORIE.....	34
5.3. CARL ROGERS: CLIENT CENTERED THERAPY.....	35
6. DE SYSTEMISCHE BENADERING VAN ONTWIKKELING.....	37
6.1. SITUERING.....	37
6.2. URIE BRONFENBRENNER: BIO-ECOLOGISCH MODEL.....	37
6.3. LEV VYGOTSKY: SOCIAAL-CULTURELE THEORIE.....	39

VERWIJZING NAAR DE VAKFICHE

Dit hoofdstuk behandelt de leerinhouden vermeld onder

Gedragswetenschappen

- Ontwikkelingspsychologie
 - Benaderingen

HOOFDSTUK 4: SOCIAAL GEDRAG EN SOCIALE COGNITIE

1. BASISBEGRIPPEN.....	3
1.1. PROSOCIAAL GEDRAG.....	3
1.1.1. Factoren die een rol spelen bij helpen.....	5
1.1.2. Factoren die een rol spelen bij niet helpen.....	6
1.2. ANTISOCIAAL GEDRAG.....	7
2. SOCIALE COGNITIE.....	9
3. ATTRIBUTIETHEORIEËN.....	10
3.1. DE CAUSALE ATTRIBUTIETHEORIE.....	10
3.1.1. Fritz Heider.....	10
3.1.2. Bernard Weiner.....	13
3.1.3. Gevolgen van attributie.....	14
3.2. THEORIE VAN IMPLICIETE OVERTUIGINGEN.....	15
4. COGNITIEVE DISSONANTIE.....	16
4.1. KERNPUNTEN VAN DE THEORIE.....	16
4.2. WAAROM ROKERS BLIJVEN ROKEN.....	18
4.3. COGNITIEVE DISSONANTIE IN HET DAGELIJKS LEVEN.....	18

VERWIJZING NAAR DE VAKFICHE

Dit hoofdstuk behandelt de leerinhouden vermeld onder
Gedragswetenschappen

- Sociale psychologie
 - Basisbegrippen
 - Sociale cognitie

HOOFDSTUK 5: GROEPSPROCESSEN EN SOCIALE BEÏNVLOEDING

1. GROEPSPROCESSEN.....	3
1.1. GROEPERINGS EN GROEPEN.....	3
1.2. GROEPSVORMING VOLGENS TUCKMAN.....	5
1.3. SOORTEN GROEPSPROCESSEN.....	7
1.3.1. Sociale facilitatie en belemmering.....	7
1.3.2. Social loafing.....	8
1.3.3. Groepsledenmaatschap.....	9
2. SOCIALE BEÏNVLOEDING.....	12
3. SOCIALE BEÏNVLOEDING DOOR GROEPEN.....	13
4. SOCIALE BEÏNVLOEDING DOOR EEN PERSOON ZONDER MACHT.....	14
5. SOCIALE BEÏNVLOEDING DOOR EEN PERSOON MET MACHT.....	16
6. SOCIAALPSYCHOLOGISCHE THEORIEËN OVER CONFORMISME.....	17
6.1. HET AUTOKINETISCH EFFECT EXPERIMENT VAN MUZAFAER SHERIF.....	17
6.2. HET LIJNEXPERIMENT VAN SOLOMON ASCH.....	18
6.3. HET OMSTANDEREFFECT VAN JOHN DARLEY & BIBB LATANÉ.....	20
7. SOCIAALPSYCHOLOGISCHE THEORIEËN OVER GEHOORZAAMHEID.....	22
7.1. HET EXPERIMENT VAN STANLEY MILGRAM.....	22
7.2. HET STANDFORD GEVANGENISEXPERIMENT VAN PHILIP ZIMBARDO.....	25

VERWIJZING NAAR DE VAKFICHE

Dit hoofdstuk behandelt de leerinhouden vermeld onder
GEDRAGSWETENSCHAPPEN

- Sociale psychologie
 - Groepsprocessen
 - Sociale beïnvloeding

HOOFDSTUK 6: PERSOONLIJKHEIDSPSYCHOLOGIE

1. BASISBEGRIPPEN PERSOONLIJKHEIDSPSYCHOLOGIE.....	3
1.1. PERSOONLIJKHEID.....	3
1.2. TEMPERAMENT.....	3
1.3. TREKKEN.....	4
1.4. KARAKTER.....	5
1.5. MOTIVATIE.....	5
1.6. ZELFKENNIS EN ZELFBEELD.....	6
2. BIOLOGISCHE BENADERING VAN PERSOONLIJKHEID.....	7
2.1. SITUERING.....	7
2.2. BIOLOGISCHE THEORIE VAN PERSOONLIJKHEID VAN HANS EYSENCK.....	7
2.3. REINFORCEMENT SENSITIVITY THEORY VAN JEFFREY GRAY.....	8
3. PSYCHODYNAMISCHE BENADERING VAN PERSOONLIJKHEID.....	9
3.1. SITUERING.....	9
3.2. DE PSYCHOANALYSE VAN FREUD.....	9
4. DE COGNITIEVE BENADERING VAN PERSOONLIJKHEID.....	12
4.1. SITUERING.....	12
4.2. SOCIAAL-COGNITIEVE LEERTHEORIE VAN ALBERT BANDURA.....	12
4.3. LOCUS OF CONTROL THEORY VAN JULIAN ROTTER.....	15
5. HUMANISTISCHE BENADERING VAN PERSOONLIJKHEID.....	16
5.1. MOTIVATIETHEORIE VAN ABRAHAM MASLOW.....	16
5.2. CLIENT-CENTERED THERAPY VAN CARL ROGERS.....	17
6. TREKTHEORETISCHE BENADERING VAN PERSOONLIJKHEID.....	19
6.1. SITUERING.....	19
6.2. GORDON ALLPORT.....	20
6.3. HANS EYSENCK: PEN-MODEL.....	21
6.4. COSTA EN MCCREA: BIG FIVE.....	22
6.5. KIBEOM LEE EN MICHAEL ASHTON: HEXACO-MODEL.....	26
7. INVLOED VAN DE CULTUUR OP DE PERSOONLIJKHEIDSONTWIKKELING.....	27
7.1. CROSS-CULTURELE PSYCHOLOGIE.....	27
7.2. PERSOONLIJKHEID EN CULTUUR.....	28
7.3. DE CULTURELE DIMENSIES VAN HOFSTEDE.....	29

VERWIJZING NAAR DE VAKFICHE

Dit hoofdstuk behandelt de leerinhouden vermeld onder

Gedragswetenschappen

- Persoonlijkheidspsychologie

HOOFDSTUK 7: PEDAGOGIEK

1. HET BEGRIP OPVOEDEN.....	3
2. OPVOEDINGSMILIEUS.....	5
2.1. HET EERSTE OPVOEDINGSMILIEU: HET GEZIN.....	5
2.2. HET TWEEDE OPVOEDINGSMILIEU: DE SCHOOL.....	9
2.3. HET DERDE OPVOEDINGSMILIEU: JEUGDBEWEGING, SPORTCLUBS,	12
3. OPVOEDINGSDIMENSIES EN OPVOEDINGSSTIJLEN.....	12
3.1. DE AUTORITAIRE OPVOEDINGSSTIJL.....	14
3.2. DE PERMISSIEVE OPVOEDINGSSTIJL.....	15
3.3. DE ONVERSCHILLIGE EN VERWAARLOZENDE OPVOEDINGSSTIJL.....	16
3.4. DE DEMOCRATISCHE OF AUTORITATIEVE OPVOEDINGSSTIJL.....	17
4. OPVOEDINGSMIDDELEN.....	18
4.1. AFLEIDEN.....	18
4.2. BELONEN EN STRAFFEN.....	19
4.3. GRENZEN, REGELS EN AFSPRAKEN.....	23
4.4. INFORMATIEOVERDRACHT.....	24
4.5. GEWOONTEVORMING.....	24
5. PEDAGOGISCHE VISIES.....	25
5.1. HISTORISCHE PEDAGOGISCHE VISIES.....	25
5.1.1. Confucius.....	25
5.1.2. Plato.....	26
5.1.3. Abu Hamid ibn Muhammad Al-Ghazali.....	28
5.1.4. Jean-Jacques Rousseau.....	28
5.2. HEDENDAAGSE PEDAGOGISCHE VISIES.....	29
5.2.1. Behoeftteondersteunende opvoeding.....	29
5.2.2. Nieuwe autoriteit.....	29
6. BEÏNVLOEDENDE FACTOREN.....	32
7. PEDAGOGISCHE MODELLEN.....	32
7.1. HET BIO-ECOLOGISCH MODEL VAN URIE BRONFENBRENNER.....	32
7.2. HET BALANSMODEL: BAKKER ET AL.....	32

VERWIJZING NAAR DE VAKFICHE

Dit hoofdstuk behandelt de leerinhouden vermeld onder
Gedragswetenschappen

- Pedagogiek

HOOFDSTUK 8: OPVOEDEN IN BIJZONDERE CONTEXTEN

1. BIJZONDERE CONTEXTEN.....	3
1.1. HANDICAPS.....	3
1.1.1. De verstandelijke of mentale handicap.....	3
1.1.2. De zintuiglijke handicap.....	5
1.1.3. De lichamelijke of fysieke handicap.....	8
1.2. ONTWIKKELINGSSTOORNISSEN.....	10
1.2.1. ADHD.....	12
1.2.2. Autismespectrumstoornis (ASS).....	13
1.2.3. Verstandelijke beperking (VB).....	15
1.2.4. Communicatiestoornissen (ter info).....	15
1.2.5. Motorische stoornissen (ter info).....	16
1.2.6. Specifieke leerstoornissen: dyslexie en dyscalculie.....	16
1.3. VERONTRUSTENDE OPVOEDINGSSITUATIES (VOS).....	20
1.4. MAATSCHAPPELIJKE KWETSBAARHEID: KANSARMOEDE.....	26
2. ORTHOPEDAGOGISCHE MODELLEN.....	29
2.1. KWALITEIT VAN BESTAAN: SCHALOCK & VERDUGO.....	29
2.2. HET VIERVARIABELENMODEL: JACOBUS E. RINK.....	33

VERWIJZING NAAR DE VAKFICHE

Dit hoofdstuk behandelt de leerinhouden vermeld onder

Gedragswetenschappen

- Pedagogiek
 - Opvoeden in bijzondere contexten

HOOFDSTUK 9: COMMUNICATIEVE VAARDIGHEDEN

1. COMMUNICATIE.....	3
2. VERBALE EN NON-VERBALE COMMUNICATIE.....	3
3. DE AXIOMA'S VAN WATZLAWICK.....	6
3.1. AXIOMA 1.....	7
3.2. AXIOMA 2.....	7
3.3. AXIOMA 3.....	9
3.4. AXIOMA 4.....	10
3.5. AXIOMA 5.....	10
4. DE EMPATHISCHE BASISHOUDING.....	10
5. HET PERSOONLIJK REFERENTIEKADER.....	13
6. INTERPERSOONLIJKE COMMUNICATIEKADERS.....	14
6.1. VERBINDEND COMMUNICEREN EN GEWELDLOZE COMMUNICATIE.....	14
6.2. GEEN-VERLIESMETHODE.....	17
7. GESPREKSTECHNIEKEN.....	19
7.1. ACTIEF LUISTEREN.....	19
7.2. IK-BOODSCHAP.....	22
7.3. FEEDBACK GEVEN EN ONTVANGEN.....	23

VERWIJZING NAAR DE VAKFICHE

Dit hoofdstuk behandelt de leerinhouden vermeld onder

Gedragswetenschappen

- Communicatieve vaardigheden

HOOFDSTUK 10: SOCIALISATIE

1. BEGRIPPEN.....	3
2. SOCIALISATIE.....	4
3. VISIES OP SOCIALISATIE.....	6
3.1. EMILE DURKHEIM.....	6
3.2. GEORGE HERBERT MEAD.....	8
3.3. TALCOTT PARSONS.....	13
3.4. ROBERT K. MERTON.....	14

VERWIJZING NAAR DE VAKFICHE

Dit hoofdstuk behandelt de leerinhouden vermeld onder

Sociale wetenschappen

- Maatschappijwetenschappen
 - Socialisatie

HOOFDSTUK 11: STRATIFICATIE EN MOBILITEIT

1. HET BEGRIP SOCIALE STRATIFICATIE.....	3
2. VORMEN VAN SOCIALE STRATIFICATIE.....	3
2.1. SLAVENMAATSCHAPPIJ.....	3
2.2. KASTENMAATSCHAPPIJ.....	5
2.3. STANDENMAATSCHAPPIJ.....	7
2.4. KLASSENMAATSCHAPPIJ.....	7
3. VERKLARINGSMODELLEN VOOR SOCIALE STRATIFICATIE.....	8
3.1. KARL MARX.....	9
3.2. MAX WEBER.....	10
3.3. RALF DAHRENDORF.....	13
3.4. PIERRE BOURDIEU.....	13
3.5. FUNCTIONALISME VOLGENS DAVIS EN MOORE.....	15
4. STRATIFICATIE IN DE HUIDIGE SAMENLEVING.....	17
4.1. SOCIALE KLASSE.....	17
4.2. SOCIAALECONOMISCHE STATUS (SES).....	19
4.3. MATTHEUSEFFECT.....	19
4.4. EVOLUTIE VAN DE SOCIALE STRATIFICATIE.....	19
5. SOCIALE MOBILITEIT.....	20
5.1. SOORTEN SOCIALE MOBILITEIT.....	20
5.2. GEVOLGEN VAN SOCIALE MOBILITEIT.....	21
5.3. FACTOREN DIE SOCIALE MOBILITEIT BEPALEN IN DE HUIDIGE SAMENLEVING.....	22
6. GEVOLGEN VAN SOCIALE STRATIFICATIE IN DE HUIDIGE SAMENLEVING.....	26
6.1. VERSCHILLEN IN PARTICIPATIE.....	26
6.2. MAATSCHAPPELIJKE BREUKLIJNEN.....	33
6.3. MACHTSSTRUCTUREN.....	38

VERWIJZING NAAR DE VAKFICHE

Dit hoofdstuk behandelt de leerinhouden vermeld onder

Sociale wetenschappen

- Maatschappijwetenschappen
 - Sociale stratificatie
 - Sociale mobiliteit

HOOFDSTUK 12: MEDIATISERING

1. INLEIDING.....	3
2. FUNCTIES VAN DE MASSAMEDIA VOOR HET INDIVIDU.....	4
2.1. DE INFORMATIEVE FUNCTIE.....	4
2.2. DE EDUCATIEVE FUNCTIE.....	4
2.3. DE PERSUASIEVE FUNCTIE.....	6
2.4. DE ONTSPANNENDE FUNCTIE.....	8
2.5. DE COMMERCIELE FUNCTIE.....	8
3. FUNCTIES VAN DE MASSAMEDIA VOOR DE SAMENLEVING.....	9
3.1. DE POLITIEKE FUNCTIE - DE MEDIA ALS VIERDE MACHT.....	9
3.2. CULTUUROVERDRACHTSFUNCTIE.....	13
3.3. DE SOCIALE FUNCTIE.....	13
3.4. DE VRIJETIJDSE FUNCTIE.....	13
4. DE INVLOED EN MACHT VAN DE MASSAMEDIA.....	13
4.1. DE INJECTIENAALDTHEORIE.....	13
4.2. DE FUNCTIONALISTISCHE MEDIATHEORIE.....	14
4.3. DE AGENDASETTINGTHEORIE.....	15
4.4. DE CULTIVATIETHEORIE.....	17
4.5. DE MEDIATISERINGSTHEORIE.....	18
5. BEELDVORMING IN DE MEDIA.....	20
5.1. STEREOTYPERING EN SOCIALE CATEGORISERING.....	20
5.2. SELECTIEPROCES EN SELECTIECRITERIA.....	21
5.3. FRAMING.....	22
5.4. PRIMING.....	23
6. VRIJHEID VAN MENINGSUITING EN PERSVRIJHEID.....	24
6.1. VRIJHEID VAN MENINGSUITING.....	24
6.2. PERSVRIJHEID.....	26
6.3. HET RECHT OP INFORMATIE.....	28
6.4. DE CENSUUR.....	29
6.5. HET BRONNENGEHEIM.....	30
6.6. DE RAAD VAN DE JOURNALISTIEK.....	31

VERWIJZING NAAR DE VAKFICHE

Dit hoofdstuk behandelt de leerinhouden vermeld onder
Sociale wetenschappen

- Maatschappijwetenschappen
 - Mediatisering

HOOFDSTUK 13: ONDERZOEKSCYCLUS

1. THEORETISCH KADER VAN WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK.....	3
1.1. DE WETENSCHAPPELIJKE METHODE.....	3
1.2. WETENSCHAPPELIJKE BEWIJSVOERING.....	5
1.3. SOORTEN ONDERZOEK.....	6
1.4. ONDERZOEKSTECHNIEKEN.....	11
1.5. BETROUWBAARHEID EN VALIDITEIT.....	17
1.6. CORRELATIE EN CAUSATIE.....	18
2. FASE 1 ORIËNTEREN.....	19
2.1. ONDERZOEKSONDERWERP.....	19
2.2. ONDERZOEKSVRAGEN.....	19
2.3. HYPOTHESE.....	22
2.4. METHODE EN TECHNIEKEN KIEZEN.....	22
3. FASE 2 VOORBEREIDEN.....	23
3.1. ALGEMEEN ONDERZOEKSPLAN.....	23
3.2. INFORMATIEBRONNEN.....	24
4. FASE 3 UITVOEREN.....	29
4.1. GEGEVENS VERZAMELEN.....	29
4.2. METHODOLOGIE BESPREKEN.....	32
4.3. GEGEVENS VERWERKEN EN BESPREKEN.....	33
4.4. CONCLUSIES FORMULEREN.....	34
5. FASE 4 RAPPORTEREN EN REFLECTEREN.....	35
5.1. RAPPORTEREN.....	35
5.2. REFLECTEREN.....	38

VERWIJZING NAAR DE VAKFICHE

Dit hoofdstuk behandelt de leerinhouden vermeld onder
Onderzoekscyclus

Het is niet de bedoeling dat je dit allemaal leert zo dat je het kan reproduceren, maar je moet wel vertrouwd zijn met de begrippen en de inhoud van dit document om aan de hand van bronnen opdrachten te kunnen uitvoeren.